

Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 116-119/430 din 28.07.2006

Aprobat prin Hotărârea Consiliului
de administrație al Băncii Naționale
a Moldovei nr.188 din 13.07.2006

Recomandări

**cu privire la sistemul de dirijare a riscului de
țară și de transfer de către băncile din Republica
Moldova**

1. Baza

Recomandările cu privire la dirijarea riscului de țară și de transfer de către băncile din Republica Moldova (în continuare Recomandări) sunt elaborate în conformitate cu împuternicirile Băncii Naționale a Moldovei, prevăzute la articolele 11 și 44 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, articolele 1, 17, 25, 29, 33, 34, 40 din Legea instituțiilor financiare.

2. Scopul

Prezentele Recomandări sunt elaborate pentru a oferi băncilor principii minime care urmează a fi luate în considerație la elaborarea sistemelor proprii privind gestionarea riscului de țară și de transfer. Recomandările dezvăluie cadrul de bază privind identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de țară și de transfer. Băncile trebuie să stabilească sistemul de dirijare a riscului de țară și de transfer în cadrul general de management al riscurilor. Componentele expuse în Recomandări nu sunt exhaustive, dar oferă o bază pentru politicile și procedurile bancare. Recomandările în cauză determină modalitatea specifică de organizare a sistemelor de control intern aferente gestionării riscului de țară și de transfer.

3. Aplicarea

Prezentele Recomandări se aplică tuturor băncilor cu expuneri valutare și transfrontaliere. Asemenea expuneri pot fi sub formă de numerar, plasamente, conturi corespondente, investiții, credite și alte active de bilanț și extrabilanț, de asemenea și sursele de finanțare.

4. Definiții

4.1.Riscul de țară – riscul când condițiile și evenimentele economice, sociale și politice dintr-o țară străină vor afecta activitatea băncii.

4.2.Riscul de transfer – riscul imposibilității convertirii de către o entitate străină a unor obligațiuni financiare în valuta necesară plății din cauza lipsei sau indisponibilității acestei valute ca urmare a unor restricții impuse de către țara respectivă.

5. Responsabilitatea conducerii băncii

5.1. Consiliul băncii este responsabil de aprobarea și revizuirea periodică, cel puțin o dată pe an, a unui sistem de control intern adecvat privind gestionarea riscului de țară și de

transfer. Dispunerea de un astfel de sistem constituie mijlocul eficient prin care banca poate să evite implicarea în riscuri excesive aferente activității sale internaționale.

5.2. Conducerea executivă este responsabilă de implementarea adecvată a sistemului privind gestionarea riscului de țară și de transfer.

6. Componentele sistemului de gestionare a riscului de țară și de transfer

6.1. Elaborând sistemul de dirijare a riscului de țară și de transfer, băncile trebuie să realizeze cel puțin următoarele obiective:

- supravegherea de către consiliul băncii;
- politică și proceduri de administrare a riscului;
- proceduri de evaluare și raportare a riscului;
- procese de analiză a riscului de țară și rating ale țărilor individuale;
- determinarea limitelor de expunere pentru țări, valute și entități din cadrul țărilor;
- evaluarea regulată a condițiilor din țări individuale;
- mecanisme adecvate de control intern.

6.2. Supravegherea de către consiliul băncii

Consiliul băncii este responsabil de:

1. aprobarea și revizuirea politicii băncii privind activitățile ei internaționale în conformitate cu scopurile strategice și expunerea la risc a băncii;
2. adoptarea și revizuirea limitelor de expunere față de țări, regiuni, valute individuale;
3. monitorizarea, în baza informației prezentate de către conducerea executivă, auditul intern, auditul extern, etc., a corespunderii activității băncii politicii privind gestionarea riscului de țară și de transfer, inclusiv evoluției riscurilor date.

6.3. Politica și procedurile de administrare a riscului

Consiliul băncii este responsabil pentru elaborarea și asigurarea aplicării unei politici care va include proceduri clar definite pentru gestionarea riscului de țară și de transfer. Consiliul băncii trebuie să definească rolurile și responsabilitățile aferente gestionării riscului de țară și de transfer ale persoanelor, comitetelor din cadrul structurii organizaționale. Schema trebuie să separe tranzacțiile de afaceri care implică aceste expuneri de managementul riscului expunerilor suportate. Implementarea trebuie să se axeze pe:

1. un proces de determinare a limitelor expunerilor pentru țări/regiuni și valute

individuale;

2. obligațiuni și responsabilități ale persoanelor implicate în luarea deciziilor cu privire la managementul riscului de țară și de transfer;

3. specificarea activităților, investițiilor și instrumentelor autorizate și stabilirea celor acceptabile și inacceptabile. Conducerea executivă trebuie să asigure că politica, standardele și procedurile aferente sunt aduse la cunoștința subdiviziunilor și personalului respectiv.

6.4. Procedurile de identificare, evaluare, monitorizare și raportare a riscului

1. Procedurile de evaluare a expunerilor de țară/regiune și de valută trebuie să corespundă caracterului și scopului extinderii activităților externe ale băncii. Gradul de detaliere trebuie să fie suficient pentru a identifica toate expunerile semnificative și trebuie să ofere informație suficientă în vederea asigurării performanței analizei riscului. Procedurile trebuie să includă toate expunerile băncii și ale grupului său consolidat la o țară/regiune sau valută particulară.

2. Procedurile de raportare trebuie să prevadă prezentarea regulată către conducerea băncii a informației cu privire la expunerile transfrontaliere ale băncii. Rapoartele către conducerea băncii trebuie să fie de o structură și frecvență corespunzătoare nivelului de operațiuni și de expuneri înregistrate de către bancă.

3. Procedurile de evaluare și raportare trebuie să permită conducerii băncii cel puțin să monitorizeze expunerile privind:

3.1. Realocarea riscului (de ex., de la un debitor către un garant din altă țară) care reprezintă posibilitatea localizării finale a riscului într-o expunere ce poate fi în altă țară decât în țara părții obligate față de bancă.

Procedurile trebuie să permită monitorizarea expunerilor în conformitate cu:

- a) țara părții obligate (de ex., țara de reședință a debitorului, corespondentului, contrapărții etc.);
- b) țara în care riscul este în final localizat (de ex., țara garantului către care riscul este transferat).

3.2. Consolidarea tuturor expunerilor din cadrul băncii și din cadrul grupului bancar, precum și expunerilor clienților grupului.

Procedurile trebuie să prevadă compilarea expunerilor și să permită conducerii să monitorizeze:

- a) expunerile totale în cadrul băncii ale unui grup-client consolidat față de țări și valute individuale;
- b) expunerile totale ale băncii față de subdiviziunile sale străine;
- c) expunerile totale ale băncii și subdiviziunilor sale față de membrii individuali ai grupului consolidat.

3.3. Monitorizarea pe țară, regiune, valută și conform altor caracteristici care sunt importante pentru bancă.

Expunerea unei bănci față de o țară/valută individuală trebuie să includă toate conturile de bilanț și extrabilanț cu privire la clienții care sunt rezidenți ai țării date. Acestea pot fi monitorizate în conformitate cu următoarele aspecte:

- a) valorile de bilanț și extrabilanț;
- b) maturitatea reziduală;
- c) maturitatea contractuală;
- d) tipul de client (țară, bancă, persoană juridică non-bancară, persoană fizică)

6.5. Procesul de analiză și rating al riscului de țară și de transfer

1. Procesul de analiză a băncii aferent expunerilor la riscul de țară și de transfer depinde de mărimea și impactul potențial al acestor expuneri. Procesul de analiză a riscului de țară și de transfer conține următoarele aspecte:

1.1. Analiza trebuie să se refere cel puțin la următoarele:

- a) examinarea riscului politic, pentru evaluarea stabilității:
 - stabilitatea guvernamentală,
 - condițiile sociale și economice,
 - mediul investițional,
 - conflictele interne din cadrul țării,
 - conflictele externe ale țării;
- b) examinarea riscului economic, pentru evaluarea dezvoltării economice:
 - PIB pe cap de locuitor,
 - creșterea PIB,
 - rata inflației,
 - deficitul bugetului de stat,
 - raportul contului curent al balanței de plăți către PIB;
- c) examinarea riscului financiar, pentru a evalua abilitatea de plată a obligațiilor externe
 - ponderea datoriei externe la rata PIB,
 - serviciul datoriei la indicele anual al exporturilor,
 - contul curent al balanței de plăți la indicele anual al exporturilor,
 - rezervele valutare pentru acoperirea importurilor (în luni),
 - stabilitatea ratei de schimb.

1.2. Analiza unei țări particulare trebuie să fie efectuată cel puțin o dată pe an sau mai frecvent dacă monitorizarea țării dezvăluie evenimente sau condiții care ar putea influența o modalitate adversă a profilului riscului de țară și de transfer.

1.3. Analiza trebuie să fie suficient documentată și concluziile aduse la cunoștința subdiviziunilor care ar putea fi afectate de risc, în ordinea ajustării limitelor relative la expuneri, dacă este necesar.

2. Rezultatul analizei riscului de țară constă în acordarea ratingului unei țări care să reflecte real profilul de risc al acesteia. Ratingul se utilizează ca bază pentru determinarea limitelor de expunere.

3. Băncile pot folosi evaluările și ratingul agențiilor cu renume cum ar fi: Standard & Poor's, Moodys, Fitch, etc. Datele pot fi obținute și din publicațiile și paginile web ale FMI sau Băncii Mondiale, *Ghidul internațional al riscului țării* publicat de Grupul PRS sau *Revista Internațională de Risc și Plăți* editată de Dun & Bradstreet. Aceste surse pot fi folosite pentru suplimentarea evaluării proprii a băncii și nu trebuie să servească ca un substitut deplin al acesteia.

6.6. Determinarea limitelor de expunere pentru țări, valute și entități din cadrul țărilor

1. În baza analizei țărilor individuale, banca trebuie să stabilească limitele de expuneri pentru țări și pentru tranzacțiile valutare. La stabilirea limitelor trebuie să se țină cont de:

- a) strategia băncii privind activitățile sale internaționale;
- b) disponibilitatea băncii de a se expune riscului față de țara respectivă;
- c) înțelegerea oportunităților de a activa în țara respectivă;
- d) predispunerea băncii de a susține necesitățile de business internațional ale clienților autohtoni ai băncii.

2. Sistemul băncii de gestionare a riscului de țară și de transfer trebuie să prevadă ca limitele de expuneri să fie propuse de conducerea executivă pentru aprobare consiliului băncii și ulterior să fie aduse la cunoștința subdiviziunilor și personalului implicat. Limitele trebuie să fie periodic revizuite. Consiliul băncii și conducerea executivă trebuie să fie informați cu privire la excepții și motivele acestora.

3. Banca trebuie să stabilească o limită pe țară, în cadrul căreia, în funcție de necesități, banca poate limita expunerea la risc pe sectoare economice, entități și produse corespunzătoare operațiunilor de afaceri ale băncii.

6.7. Evaluarea regulată a condițiilor din țările individuale

Frecvența evaluării profilului de risc al unei țări trebuie să se bazeze pe natura și volumul expunerilor băncii față de această țară. Pentru expunerile mai mici sau țările cu un grad înalt de transparență, băncile pot utiliza analizele agenților străine de rating. Condițiile și limitele trebuie revizuite nu mai rar de o dată pe an.

6.8. Mecanisme adecvate de control intern

Banca trebuie să asigure că sistemele de control intern dau posibilitate de a determina corespunderea activității băncii cu cerințele politicilor și procedurilor băncii de gestionare a riscului de țară și de transfer, precum și de a evalua eficacitatea acestora.

7. Dispoziții finale

7.1. Băncile, în termen de până la 1 ianuarie 2007 vor perfecționa sistemele de control intern, ținând cont de prezentele Recomandări.

7.2. Prezentele Recomandări intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

